

JAARVERSLAG 2021

Stichting Werkgroep Antibioticabeleid

SWAB - Stichting Werkgroep Antibioticabeleid

P/A Afdeling Infectieziekten, C5-P t.a.v. SWAB, Leids Universitair Medisch Centrum | Postbus 9600 | 2300 RC Leiden
E secretariaat@swab.nl | **W** www.swab.nl | KvK nr. 41261401 | BTW nr. NL805635002B01 | IBAN NL89RAB00147600928

Versiedatum: 24 mei 2022
 Versienummer: 3.1E, definitief
 Verantwoordelijk voor vaststelling: Bestuur SWAB
 Contactpersoon: S. Najaf, beleidsmedewerker

Inhoud

1) Voorwoord	2
1.1 Verantwoording jaarverslag en vaststelling	2
2) Jaarverslag	3
2.1 Algemeen	3
2.1.1 Profiel van de Stichting (doelstelling en werkwijze)	3
2.1.2 Samenstelling dagelijks bestuur, deelnemersraad, en vergaderingen	7
2.1.3 Werkgroep samenstelling en vergaderingen	1
2.2 Activiteiten in 2021	4
2.2.1 Ontwikkelen van Richtlijnen Antibioticabeleid	4
▪ Deelactiviteit A1 - Ontwikkelen van Richtlijnen Antibioticabeleid	4
2.2.2 Antimicrobial Stewardship	6
▪ Deelactiviteit B1 - Antimicrobial Stewardship	6
▪ Deelactiviteit B2 - Communicatie van Resistentie en het Antibioticabeleid.	7
2.2.3 Werkgroep Antibioticaresistentie	8
▪ Deelactiviteit C1 - Coördinatie van Werkgroep surveillance antibioticaresistentie.	8
2.2.4 Surveillance Antibioticagebruik in Nederland	9
▪ Deelactiviteit D1 - Surveillance Antibioticagebruik in Nederland.	9
2.2.5 Beleidsvorming en bestuur SWAB	10
▪ Deelactiviteit E1 - Functioneren van het dagelijks bestuur en de organisatie van de Stichting.	10
2.2.6 NethMap	12
▪ Deelactiviteit F1 - Eindredactie NethMap tezamen met Clb	12
3) Samenvatting & milestones: terugblik en vooruitkijken naar de nabije toekomst	13
4) Bijlagen	15
• Bijlage A - Bijzondere activiteiten & prestaties in 2021	15
• Bijlage B - Aankondiging A-team meeting & SWAB-symposium op 24 juni 2021	15
• Bijlage C - Aankondiging SWAB-webinar op 18 november 2021	15

1) Voorwoord

1.1 Verantwoording jaarverslag en vaststelling

In het jaarverslag 2021 verantwoordt de Stichting Werkgroep Antibioticabeleid zich over de uitgevoerde taken. Uitgangspunt voor deze verantwoording is de begroting van de Stichting voor 2021. De tekst is samengesteld door het dagelijks bestuur, aangevuld met informatie en beschrijvingen geleverd door de werkgroepen. De coördinatie van de totstandkoming van het jaarverslag werd uitgevoerd door de secretaris en beleidsmedewerker van de Stichting.

Vijfentwintig jaar geleden werd de SWAB opgericht met het vaststellen van de 1e statuten. Dat gebeurde op 29 oktober 1996 op initiatief van de Vereniging voor Infectieziekten, de Nederlandse Vereniging voor Medische Microbiologie en de Nederlandse Vereniging voor Ziekenhuisapothekers. De vroege herkenning van de noodzaak om met verschillende specialismen de handen ineen te slaan en richtlijnen te maken, antibioticagebruik en resistentie te monitoren en Antimicrobial Stewardship te bedrijven, hebben sinds die tijd veel positieve effecten gehad. Daarbij is ook de inzet van nauw betrokken specialismen zoals de kindergeneeskunde en intensieve zorg, en later ook - onder andere - de aansluiting van dierenartsen, huisartsen en langdurige zorg, van groot belang geweest. Op dit moment dragen meer dan 150 professionals actief bij aan de werkzaamheden van de SWAB. Denk daarbij aan deelname aan richtlijncommissies, het up-to-date houden van het SWAB-ID of betrokkenheid bij de organisatie van de A-teams.

Helaas overleed 7 december 2021 onze geliefde en gewaardeerde collega Kees Verduin, die zich jarenlang heeft ingezet voor het werk van de SWAB.

Zeer bedroefd zijn wij door het overlijden van

dr. Kees Verduin

Wij zijn dankbaar voor zijn vriendschap, hartelijkheid en bevoegenheid.
Met zijn werk binnen de Stichting leverde hij een belangrijke bijdrage aan
het monitoren en rapporteren van antimicrobiele resistentie in Nederland.

Onze gedachten en medeleven gaan uit naar zijn echtgenote en kinderen.
Wij wensen hen veel sterkte toe in deze moeilijke periode.

Namens de Stichting Werkgroep Antibioticabeleid,
het bestuur,

dr. Mark G.J. de Boer, voorzitter
dr. Paul D. van der Linden, penningmeester
prof. dr. Bhanu N.M. Sinha, secretaris

2) Jaarverslag

2.1 Algemeen

2.1.1 Profiel van de Stichting (doelstelling en werkwijze)

De Stichting Werkgroep Antibiotica Beleid (SWAB) is in 1996 opgericht op initiatief van de Vereniging voor Infectieziekten (VIZ), de Nederlandse Vereniging voor Medische Microbiologie (NVMM) en de Nederlandse Vereniging voor Ziekenhuisapothekers (NVZA). Inmiddels is de vertegenwoordiging uitgebreid met meerdere verenigingen, en heeft de Nederlandse Internisten Vereniging (NIV), vertegenwoordigd door de Nederlandse Vereniging voor Internist-Infectiologen (NVII), de VIZ vervangen. De Stichting bestaat uit een dagelijks bestuur, een deelnemersraad en meerdere werkgroepen. Zie hoofdstuk 2.1.2 en 2.1.3 voor de samenstelling van het dagelijks bestuur, deelnemersraad, agendaleden en werkgroepen.

De SWAB beoogt het rationeel gebruik van antimicrobiële middelen in Nederland verder te ontwikkelen teneinde de kwaliteit van zorg verder te verbeteren, de duurzame inzet van deze middelen te borgen, en onnodige resistentievorming tegen te gaan.

De doelstellingen van de Stichting zijn:

1. De resistentie van micro-organismen tegen antimicrobiële middelen te beheersen en zo mogelijk terug te dringen door middel van een doelmatig antibioticagebruik, en daardoor bij te dragen aan de verantwoorde en kwalitatief optimale zorg voor patiënten nu en in de toekomst.
2. En verder al hetgeen hiermee in de ruimste zin verband houdt, daartoe behoort en/of daartoe bevorderlijk kan zijn.

De Stichting tracht dit doel onder meer te bereiken door de kwaliteit en doelmatigheid van het antibioticagebruik in Nederland en daarbuiten te bevorderen, waarbij de Stichting zich zal richten op de volgende hoofdactiviteiten:

- Het al dan niet in samenwerking met andere organisaties voorbereiden en op schrift stellen van consensusrichtlijnen voor het antibioticabeleid in Nederland en daarbuiten;
- Het stimuleren van en bijdragen aan surveillance-activiteiten ten aanzien van de resistentieontwikkelingen onder pathogene micro-organismen en van de omvang van antibioticagebruik bij mensen, dieren en planten;
- Het evalueren van de kwaliteit van het gebruik van antimicrobiële middelen in Nederland en daarbuiten;
- Het bevorderen van de implementatie van richtlijnen en voorschriften ten aanzien van het gebruik van antimicrobiële middelen;
- Het bijdragen aan de informatievoorziening en educatie ten aanzien van het voorkomen van antibioticaresistentie in relatie tot het gebruik van deze geneesmiddelen door middel van het organiseren van symposia, het opzetten en beheren van een databank met betrekking tot dit onderwerp en andere activiteiten die dit doel kunnen dienen;
- Het stimuleren van en bijdragen aan wetenschappelijk onderzoek naar de relaties tussen antibioticagebruik en het ontstaan dan wel de verspreiding van resistente micro-organismen en hun resistentiemechanismen.

De Stichting heeft geen commerciële doelen en beoogt niet het maken van winst.

Om de kwaliteit en de doelmatigheid van het voorschrijven van antibiotica te bevorderen, richt de SWAB zich op onderstaande activiteiten. De plannen en activiteiten van het lopende jaar zijn terug te vinden in de jaarplanning en het draaiboek, de uitgevoerde activiteiten van de afgelopen jaren zijn weergegeven in het jaarverslag. Om onze doelstellingen adequaat uit te kunnen voeren moet er veel werk verzet worden. De Stichting bestaat daarom uit een bestuur, deelnemersraad en diverse werkgroepen. De kernactiviteiten zijn ondergebracht in de diverse werkgroepen met ieder hun eigen doelstelling en verantwoordelijkheden.

❖ Antimicrobial Stewardship

De SWAB ondersteunt de implementatie van Antimicrobial Stewardshipprogramma's in Nederlandse ziekenhuizen. De SWAB-werkgroep 'Antimicrobial Stewardship' faciliteert A-teams in de Nederlandse ziekenhuizen in hun taak om de kwaliteit van antimicrobiële middelen te meten en te verbeteren. Concreet gebeurt dit door verschillende activiteiten, waaronder het verzorgen van scholing, het beschikbaar stellen van praktische informatie, het stimuleren van de uitwisseling van 'best practices' tussen ziekenhuizen en het helpen bij het verkrijgen van spiegelinformatie over de kwaliteit van het gebruik van antimicrobiële middelen. [Klik hier](#) om naar de SWAB-webpagina voor Antimicrobial Stewardship te gaan.

❖ Educatie & nascholing

De SWAB organiseert en ondersteunt onderwijs voor medische professionals op het gebied van adequaat en doelmatig antibioticagebruik. Door de kwaliteit van het antibioticagebruik in Nederland te optimaliseren, streeft zij er naar een bijdrage te leveren aan de beheersing van resistentie-ontwikkeling en aan kostenbeperking. Accreditatie voor dit onderwijs wordt aangevraagd bij de beroepsverenigingen van de betrokken doelgroepen. [Klik hier](#) om naar de SWAB-webpagina voor Educatie & Nascholing te gaan.

Nascholing georganiseerd door de SWAB

- SWAB-symposium (éénmaal per jaar)
- SWAB-webinar (éénmaal per jaar)
- Nationale SWAB A-team meeting (éénmaal per jaar)
- A-team ondersteunerscursus (3 modules). Bedoeld voor verpleegkundigen, verpleegkundig specialisten, deskundigen infectiepreventie of andere niet-medici die starten of net werkzaam zijn als ondersteuner voor het A-team. [Klik hier](#) voor meer informatie.

Onderwijs georganiseerd in nauwe samenwerking met de SWAB

- SWAB Basismodule Antibioticagebruik (1 dag)
- International Masterclass Antibiotic Stewardship (5 dagen)
- Cursus Antibioticagebruik in de Praktijk (3 dagen)

❖ NethMap

NethMap is een jaarlijks rapport dat een overzicht geeft van de stand van zaken met betrekking tot het gebruik van antibiotica en resistentie daartegen in de meest voorkomende en voor de mens ziekmakende bacteriën en schimmels in Nederland. NethMap wordt gezamenlijk uitgegeven met MARAN (Monitoring of Antimicrobial resistance and antibiotic usage in animals in the Netherlands), waarin de gegevens t.b.v. de dierhouderij worden gerapporteerd. De eindredactie van NethMap wordt gevormd door een vertegenwoordiger van het Clb (RIVM) en een vertegenwoordiger van de SWAB. Tezamen vormt dit de geïntegreerde rapportage t.a.v. resistentie en gebruik bij mens en dier in Nederland. [Klik hier](#) om naar de SWAB-webpagina voor NethMap te gaan.

❖ Richtlijnen

De SWAB ontwikkelt richtlijnen voor het doelmatig gebruik van antimicrobiële middelen voor volwassenen in het ziekenhuis met als doel het antibioticabeleid te optimaliseren en bijkomend een bijdrage te leveren aan kosteneffectiviteit en de beheersing van resistentieontwikkeling. De richtlijnen dienen als leidraad voor de commissies die antibioticaformulieren opstellen in ziekenhuizen. Voor de huisartsenpraktijk zijn er aparte richtlijnen door de beroepsgroep zelf opgesteld (NHG Standaarden). [Klik hier](#) om naar de webpagina van de SWAB-richtlijnen te gaan.

❖ **Surveillance antibioticagebruik**

Surveillance van antibioticagebruik omvat het verzamelen, interpreteren en verspreiden van gegevens over antibioticagebruik. Inzicht in het gebruik van antibiotica is nodig om het verband tussen resistentieontwikkeling en antibioticagebruik te kunnen bestuderen. Binnen de SWAB is de Werkgroep Surveillance Antibioticagebruik opgericht. Deze werkgroep heeft tot doel een structurele surveillance van humaan antibioticagebruik in Nederland te organiseren en interpreteert de werkgroep het antibioticagebruik. Het betreft de surveillance van antibioticagebruik in de extramurale- en intramurale sector. [Klik hier](#) om naar de SWAB-webpagina Surveillance Antibioticagebruik te gaan.

❖ **Surveillance antibioticaresistentie/Commissie Richtlijnen Gevoeligsbepalingen (CRG/NAC)**

Surveillance is het doorlopend verzamelen en analyseren van gegevens over resistentie van bacteriën voor antibiotica. De laboratoria waar de kweken van patiënten met infecties worden verwerkt, houden bij welke bacteriën veel voorkomen en voor welke antibiotica ze gevoelig zijn. Zo kan worden opgemerkt welke bacteriën ongevoelig worden voor welke middelen en of er infecties voorkomen met andere bacteriën. Met deze gegevens kunnen maatregelen genomen worden om antibioticaresistentie te voorkomen en kunnen artsen het juiste antibioticum voorschrijven. Door de voortdurende terugkoppeling kan het effect van de genomen maatregelen beoordeeld worden. In 1997 heeft de SWAB de werkgroep Surveillance Antibioticaresistentie opgericht. Deze werkgroep heeft tot doel het stimuleren en coördineren van resistentiesurveillance programma's en het bijdragen aan de informatievoorziening over resistentieontwikkeling. [Klik hier](#) om naar de SWAB-webpagina Surveillance Antibioticaresistentie/ Commissie Richtlijnen Gevoeligsbepalingen (CRG/NAC).

❖ **SWAB-ID**

Sinds juni 2006 is SWAB-ID, het nationale elektronische antibioticaboekje van de SWAB, toegankelijk via www.swabid.nl. Hierin worden adviezen gegeven voor therapie en profylaxe van de gangbare infectieuze ziektebeelden, en waarin ook de belangrijkste eigenschappen van alle antimicrobiële middelen te vinden zijn. De antibiotische adviezen per ziektebeeld zijn zoveel mogelijk gebaseerd op bestaande, nationale, evidence-based richtlijnen. Het SWAB-ID bevat derhalve de geaggregeerde kennis betreffende de te voeren antimicrobiële behandeling in Nederland. Middels het nationale elektronische antibioticaboekje is deze kennis overal, ongelimiteerd en kosteloos beschikbaar. Naast een deel voor volwassen patiënten is er ook een deel voor kinderen. Het kinderdeel is samengesteld door de werkgroep antibioticabeleid bij kinderen, onderdeel van de sectie pediatrie infectieziekten en immunologie (SPII) van de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde (NVK). De werkgroep werkt aan het ontwikkelen en up-to-date houden van het web-based nationale antibioticaboekje SWAB-ID ten behoeve van intramurale toepassing, met als doel het antibioticabeleid te optimaliseren. [Klik hier](#) om naar de SWAB-webpagina voor het SWAB-ID te gaan.

❖ **SWAB-affiliatie**

De SWAB stimuleert onderzoek op het gebied van antibiotica. Nederlandse onderzoeksprojecten op dit gebied kunnen door de SWAB met haar expertise en netwerk ondersteund worden. De SWAB heeft geen eigen budget voor financiering van onderzoeksprojecten.

❖ **SWAB adviezen over actuele antibioticabeleid vraagstukken**

Regelmatig brengt de SWAB adviezen uit over actuele antibioticabeleid en actuele vraagstukken. Deze vraagstukken komen niet zelden voort uit plots ontstane tekorten aan antibiotica, of nieuwe inzichten in de diagnostiek en behandeling van infectieziekten. Adviezen worden zorgvuldig samengesteld door experts in overleg met het dagelijks bestuur en gecommuniceerd via onze website. [Klik hier](#) om naar de SWAB-webpagina te gaan met een overzicht van de meest recente SWAB adviezen.

2.1.2 Samenstelling dagelijks bestuur, deelnemersraad, en vergaderingen

❖ Het dagelijks bestuur

- dr. M.G.J. de Boer, voorzitter, internist-infectioloog, LUMC te Leiden (vanuit de NIV)
- Prof. dr. B.N.M. Sinha, secretaris, arts-microbioloog, UMCG te Groningen (vanuit de NVMM)
- dr. P.D. van der Linden, penningmeester, ziekenhuisapotheker/klinisch farmacoloog, Tergooi ziekenhuis te Hilversum (vanuit de NVZA)

❖ Deelnemersraad

- Vanuit de Nederlandse Internisten Vereniging (NIV): dr. J. ten Oever, dr. J.J. Oosterheert, dr. K.C.E. Sigaloff, Prof. dr. A. Verbon.
- Vanuit de Nederlandse Vereniging voor Medische Microbiologie (NVMM): dr. M.B. Ekkelenkamp, dr. E. Kolwijck, dr. C.M. Verduin † (tot 07 december 2021), dr. N.J. Verkaik.
- Vanuit de Nederlandse Vereniging van Ziekenhuisapothekers (NVZA): dr. E.M.W. van de Garde, dr. B.C.P. Koch, dr. S. Natsch, Prof. dr. D. Touw.
- Vanuit de Veterinaire Werkgroep Surveillance van Antibioticumgebruik en Antimicrobiële Resistentie (KNMvD): dr. E.M. Broens.
- Vanuit het Nederlandse Huisartsen Genootschap (NHG): Prof. dr. Th.J.M. Verheij.
- Vanuit de Nederlandse Intensivisten Vereniging (NVIC): dr. C.H.S.B. van den Berg.
- Vanuit de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde (NVK): dr. G.J.A. Driessen, dr. T.F.W. Wolfs.
- Vereniging van specialisten ouderengeneeskunde (Verenso): Prof. dr. C.M.P.M. Hertogh.

❖ Agendaleden

- Dhr. S. Brouwer, vanaf 24-09-2021, apotheker, KNMP te Den Haag
- dr. S. David, senior beleidsadviseur, RIVM te Bilthoven
- dr. A.E. Muller, vanaf 16-12-2021, arts-microbioloog (NVMM), voorzitter SWAB subcommissie Richtlijnen Gevoeligheidsbepalingen/National Antimicrobial Susceptibility Committee (CRG/NAC), Haaglanden Medisch Centrum te Den Haag
- Prof. dr. J.M. Prins, internist-infectioloog (NIV), voorzitter SWAB Commissie richtlijnen, Amsterdam UMC te Amsterdam

❖ Secretariële ondersteuning

- Mw. C. van der Linden-Wusten

❖ Beleidsmatige ondersteuning

- Mw. S. Najaf

Vergaderingen van de deelnemersraad met het dagelijks bestuur vonden plaats op:

- 04 februari 2021
- 09 april 2021
- 24 juni 2021
- 24 september 2021
- 16 december

Vergaderingen van het dagelijks bestuur vonden plaats op:

- 05-01-2021
- 19-01-2021
- 02-02-2021
- 16-02-2021
- 02-03-2021
- 16-03-2021
- 30-03-2021
- 13-04-2021
- 29-04-2021
- 11-05-2021
- 25-05-2021
- 08-06-2021
- 22-06-2021
- 08-07-2021
- 20-07-2021
- 31-08-2021
- 14-09-2021
- 24-09-2021
- 12-10-2021
- 26-10-2021
- 09-11-2021
- 23-11-2021
- 09-12-2021
- 21-12-2021

Voor vergaderingen van het dagelijks bestuur met stakeholders: zie hoofdstuk 2.2.5 bij deelactiviteit E1.

2.1.3 Werkgroep samenstelling en vergaderingen

❖ **Commissie Richtlijnen**

- Prof. dr. J.M. Prins, voorzitter, internist-infectioloog, Amsterdam UMC te Amsterdam
- dr. C.H.S.B. van den Berg, intensivist/internist-infectioloog, UMC Groningen te Groningen
- dr. A. van der Bij, arts-microbioloog, Diaconessenhuis te Utrecht
- dr. B.C.P. Koch, ziekenhuisapotheker, Erasmus MC te Rotterdam
- dr. J.J. Oosterheert, internist-infectioloog, UMC Utrecht te Utrecht

Vergaderingen vonden plaats op:

- 10-02-2021
- 19-05-2021
- 01-12-2021

❖ **NethMap eindredactie**

- dr. E. Kolwijck, lid vanaf 16 december 2021, arts-microbioloog, Jeroen Bosch Ziekenhuis te Den Bosch
- dr. C.M. Verduin †, lid tot 07 december 2021, arts-microbioloog, PAMM te Veldhoven
- dr. ir. S.C. de Greeff, epidemioloog, RIVM te Bilthoven
- dr. A.F. Schoffelen, internist-infectioloog, RIVM te Bilthoven

Vergaderingen vonden plaats op:

- 21-01-2021
- 07-12-2021
- Tussen 21-01-2021 en de publicatie van NethMap op 24-06-2021 zijn er meerdere telefonische afspraken geweest en zijn zaken verder via mailwisselingen afgehandeld.

❖ **Redactieraad SWAB-ID**

- Prof. dr. J.M. Prins, voorzitter, internist-infectioloog, Amsterdam UMC te Amsterdam
- dr. H.I. Bax, internist-infectioloog, Erasmus MC te Rotterdam
- drs. E. de Jong, arts-microbioloog, Slingeland Ziekenhuis te Doetinchem
- dr. M.M.C. Lambregts, internist-infectioloog, LUMC te Leiden
- dr. M.A. Leverstein-van Hall, arts-microbioloog, Alrijne Ziekenhuis, Leiderdorp
- dr. P.D. van der Linden, ziekenhuisapotheker/klinisch epidemioloog, Tergooi Ziekenhuis te Hilversum
- dr. D.C. Melles, arts-microbioloog, Meander Medisch Centrum te Amersfoort
- dr. S. Natsch, ziekenhuisapotheker/klinisch farmacoloog, Radboudumc te Nijmegen
- drs. F.W. Sebens, arts-microbioloog, Deventer ziekenhuis te Deventer
- dr. T.F.W. Wolfs, kinderarts-infectioloog/immunoloog, UMC Utrecht te Utrecht

Vergaderingen vonden plaats op:

- 03-06-2021 & 10-06-2021 met lokale editors om gebruikerswensen te inventariseren
- 16-09-2021
- 24-12-2021 met IDMC

❖ **Werkgroep Antimicrobial Stewardship**

- dr. J. ten Oever, voorzitter, internist-infectioloog, Radboudumc te Nijmegen
- S. Balder, lid tot 01 september 2021, verpleegkundig specialist infectieziekten, Antoni van Leeuwenhoek te Amsterdam
- I. Groothuis, verpleegkundige, UMC Utrecht te Utrecht
- dr. R.M. van Hest, ziekenhuisapotheker, Amsterdam UMC te Amsterdam
- Prof. dr. M.E.J.L. Hulscher, Radboudumc te Nijmegen
- dr. P.D. van der Linden, ziekenhuisapotheker/klinisch epidemioloog, Tergooi ziekenhuis te Hilversum
- Prof. dr. J.M. Prins, internist-infectioloog, Amsterdam UMC te Amsterdam
- dr. J. Schouten, internist-intensivist, Radboudumc te Nijmegen
- dr. K.C.E. Sigaloff, internist-infectioloog, Amsterdam UMC te Amsterdam
- Prof. dr. B. Sinha, arts-microbioloog, UMC Groningen te Groningen
- D. Struik, lid vanaf 01 september 2021, verpleegkundig specialist infectieziekten, Maasstad Ziekenhuis te Rotterdam
- Prof. dr. A. Verbon, internist-infectioloog, Erasmus MC te Rotterdam
- dr. C.M. Verduin †, lid tot 07 december 2021, arts-microbioloog, PAMM te Veldhoven
- dr. J.E.M. de Steenwinkel, lid vanaf 01 november 2021, arts-microbioloog, Erasmus MC te Rotterdam
- Prof. dr. H.F.L. Wertheim, lid tot 01 november 2021, arts-microbioloog, Radboudumc te Nijmegen
- dr. T.F.W. Wolfs, kinderarts-infectioloog/immunoloog, UMC Utrecht te Utrecht

Vergaderingen vonden plaats op:

- 05-01-2021
- 11-05-2021
- 20-09 2021

❖ **Werkgroep Surveillance antibioticagebruik**

- dr. S. Natsch, voorzitter, ziekenhuisapotheker/klinisch farmacoloog, Radboudumc te Nijmegen
- drs. B.J.C. Hendriks, ziekenhuisapotheker, LUMC te Leiden
- dr. N.G.L. Jager, lid tot 15 september 2021, ziekenhuisapotheker/klinisch farmacoloog, Radboudumc te Nijmegen
- drs. P.A.G. de Klaver, ziekenhuisapotheker, Máxima Medisch Centrum te Eindhoven
- dr. T.B.Y. Liem, ziekenhuisapotheker/klinisch farmacoloog, UMC Utrecht te Utrecht
- dr. P.D. van der Linden, ziekenhuisapotheker/klinisch epidemioloog, Tergooi ziekenhuis te Hilversum
- drs. M. Lourens, openbaar apotheker, Malden
- drs. A.E. Nieman, arts-microbioloog, Jeroen Bosch Ziekenhuis te Den Bosch
- drs. M.M.B. Roukens, wetenschappelijk medewerker, Radboudumc te Nijmegen
- drs. M. Sijbom, huisarts te Voorburg en onderzoeker LUMC te Leiden
- dr. A.W. van der Velden, UHD molecular biology en medical science, UMC Utrecht te Utrecht

Vergaderingen vonden plaats op:

- 29-03-2021
- 04-10-2021

❖ **Werkgroep Surveillance antibioticaresistentie/Commissie Richtlijnen Gevoeligheidsbepalingen (CRG)**

- dr. N.J. Verkaik, voorzitter Surveillance Antibioticaresistentie vanaf 16 december 2021, arts-microbioloog, Erasmus MC te Rotterdam
- dr. A.E. Muller, voorzitter subcommissie CRG/NAC vanaf 16 december 2021, arts-microbioloog, HMC te Den Haag
- dr. L. van Balen, arts-microbioloog, Maastricht UMC te Maastricht
- dr. M.S. Berends, medisch epidemioloog-microbioloog, UMC Groningen & Certe te Groningen
- dr. M.B. Ekkelenkamp, arts-microbioloog, UMCU te Utrecht
- dr. ir. S.C. de Greeff, epidemioloog, RIVM te Bilthoven
- dr. E. Kolwijck, arts-microbioloog, Jeroen Bosch Ziekenhuis te 's-Hertogenbosch
- dr. D.C. Melles, arts-microbioloog, Meander MC te Amersfoort
- dr. C.M. Verduin †, voorzitter tot 07 december 2021, arts-microbioloog, PAMM te Veldhoven
- dr. A.F. Schoffelen, internist-infectioloog, RIVM te Bilthoven
- Prof. dr. C. Schultsz, arts-microbioloog, Amsterdam UMC te Amsterdam

Vergaderingen vonden plaats op:

- 09-03-2021
- 01-06-2021
- 21-09-2021
- 22-11-2021

❖ **Vertegenwoordiging namens de SWAB:**

- dr. J. ten Oever bij het Zinnige-Zorg project Onderste luchtweginfectie en pneumonie van Zorginstituut Nederland
- dr. T. Siebers bij het ROC (Richtlijn Ontwikkel Commissie) Antibioticumgebruik in de mondzorgpraktijk van het KIMO (Kennisinstituut Mondzorg)

2.2 Activiteiten in 2021

2.2.1 Ontwikkelen van Richtlijnen Antibioticabeleid

Doelstelling: Ontwikkelen van richtlijnen m.b.t. antibioticabeleid en beschikbaar maken en houden van adviezen en richtlijnen betreffende antibioticabeleid.

- Deelactiviteit A1 - Ontwikkelen van Richtlijnen Antibioticabeleid

Werkzaamheden	Beoogd resultaat	Behaald resultaat
1. Coördinatie richtlijnen	1. Richtlijnen zijn geformeerd volgens opgegeven specificaties en criteria.	1. Commissie Richtlijnen ziet toe op uitvoering van richtlijnprogramma volgens het vastgestelde format voor Richtlijnontwikkeling.
2. Herziening richtlijn acute infectieuze diarree (jaar 2, totaal 2 jaar)	2. De richtlijn wordt herzien waar nodig. Selectie van hoofdstukken, aanvullend literatuuronderzoek zijn gereed.	2. Richtlijnwerkgroep gestart eind 2020. Conceptversie klaar 2 ^e helft 2022.
3. Richtlijn handelswijze bij vermoeden antibioticum-allergie (jaar 3)	3. De hoofdstukken zijn gereed en geaccordeerd door de wetenschappelijke verenigingen.	3. Concept klaar december 2021. Na commentaarronde beroepsverenigingen wordt de definitieve richtlijn begin 2022 vastgesteld.
4. Richtlijn koorts bij neutropenie (jaar 3)	4. De hoofdstukken zijn gereed en geaccordeerd door de wetenschappelijke verenigingen.	4. Concept klaar in september 2021. Na commentaarronde beroepsverenigingen is de definitieve richtlijn vastgesteld in februari 2022 door SWAB-bestuur & deelnemersraad en gepubliceerd op SWAB-website.
5. Aanvang herziening CAP-richtlijn (jaar 1)	5. De richtlijn wordt herzien waar nodig. Selectie van hoofdstukken, aanvullend literatuuronderzoek zijn gereed.	5. Richtlijnwerkgroep is gestart juni 2021.
6. Leidraad medicamenteuze behandeling COVID-19	6. Up to date houden leidraad medicamenteuze behandeling COVID-19. Omzetten van leidraad naar richtlijn	6. Leidraad is opgesteld, gepubliceerd en wordt up to date gehouden door redactiegroep. Coördinator is aangesteld en voert werkzaamheden uit zoals gepland.

- Korte toelichting van de uitvoering

Van de richtlijnen 'Handelswijze bij antibiotica allergie' en 'Koorts bij neutropenie' zijn in 2021 de conceptversies voorgelegd aan de beroepsverenigingen; zij zullen beiden begin 2022 in hun definitieve vorm door het SWAB-bestuur vastgesteld worden.

Sinds 2020 is de SWAB eindverantwoordelijk voor de Leidraad Medicamenteuze behandeling COVID-19 (infectie met SARS-CoV-2), welke zeer frequent ge-updatet wordt, en in vrijwel alle Nederlandse ziekenhuizen de basis is voor het medicamenteuze beleid voor dit ziektebeeld. Er is een coördinator aangesteld voor het omzetten van de leidraad in een richtlijn. Hiervoor heeft de SWAB in december 2021 – na overleg met het RIVM – een brief gestuurd naar Mw. S. David (RIVM) met een toelichting van de aangepaste activiteiten m.b.t. de instellingssubsidie 2021.

Buiten de subsidie uitgevoerde activiteiten

➤ Nationaal antibioticaboekje SWAB-ID

SWAB-ID 3.0 heeft eind 2019 het huidige SWAB-ID 2.0 vervangen. De migratie van de lokale sites naar versie 3.0 was een zeer omvangrijk karwei, maar is eind december 2019 succesvol afgerond. In de loop van 2021 zijn een aantal inhoudelijke updates geweest, o.a. naar aanleiding van nieuwe SWAB-richtlijnen en een nieuwe richtlijn van de Nederlandse Vereniging voor Parasitologie. Eind 2021 zijn, na inventarisatie van gebruikerswensen, een aantal extra technische modaliteiten mogelijk gemaakt. Ook in 2021 zijn er weer een aantal nieuwe instellingen aangesloten als abonnees, waardoor het overgrote deel van de Nederlandse ziekenhuizen, inclusief de ziekenhuizen in de Antillen, nu gebruik maakt van SWAB-ID als platform voor het lokale web-based antibioticumboekje. Tevens is de landelijke versie op internet vrij beschikbaar en dient als basis voor elk ziekenhuis.

Werkzaamheden	Beoogd resultaat	Behaald resultaat
1. Redactie nationaal Antibioticaboekje: Onderhoud en verdere ontwikkeling SWAB-ID 3.0; tevens hosting (landelijke versie).	1. Functionerend digitaal nationaal Antibioticaboekje (SWAB-ID 3.0) met ±35 lokale versies. Redactie SWAB-ID (ook kinderen).	1. Uitgevoerd zoals gepland, met inhoudelijke updates in jan, juni, aug, sept, en dec 2021.
2. Onderhoud en hosting SWAB-ID.	2. Idem.	2. Uitgevoerd zoals gepland.
3. Bijdrage ziekenhuizen SWAB-ID.	3. Idem.	3. Zoals gepland.
4. Reservering nieuwe updates SWAB-ID-software.	4. Idem.	4. Update software en uitbreiding van een aantal modaliteiten (gebruikerswensen) in december 2021.

2.2.2 Antimicrobial Stewardship

Doelstelling: Implementatie van richtlijnen voor rationeel antibioticagebruik en begeleiden van Antimicrobial Stewardship in Nederlandse ziekenhuizen.

- Deelactiviteit B1 - Antimicrobial Stewardship

Werkzaamheden	Beoogd resultaat	Behaald resultaat
1. Antimicrobial Stewardship monitor	1. Participatie 20 ziekenhuizen, inventarisatie A-team activiteiten	1. Oplevering interactieve dashboard (beschrijvingen en exploratieve deel). Overeenkomst getekend door 21 ziekenhuis, data-aanlevering afgerond door 6 ziekenhuizen. Participatie FMS-traject verduurzaming AMSM
2. A-team ondersteuners	2. Bijeenkomst A-teamondersteuners	2. Visiedocument over functie-en taakomschrijving opgesteld en gepubliceerd op de website. Bijeenkomst gepland, maar vanwege COVID-19-pandemie verplaatst naar april 2022
3. A-team meeting	3. A-team meeting (voor specialisten en ondersteuners)	3. 24-06-2021: grote opkomst en goede evaluatie
4. Coördinatie werkgroep Antimicrobial Stewardship. Coördinatie, implementatie en continue evaluatie van introductie Antimicrobial Stewardship in de Nederlandse ziekenhuizen	4. Coördinatie werkgroep	4. Door contact met A-teams (persoonlijk, mails, A-team meeting, nieuwsbrief, website) staan we in verbinding met de A-teams en faciliteren we A-team met hun taak. - Jaarlijkse vragenlijst A-teams verstuurd - Digitale A-team nieuwsbrief verstuurd - Nationaal A-team register gemaakt - Jaarlijkse rapportage van de activiteiten en kwaliteit van Antimicrobial Stewardship in Nederland is opgenomen in NethMap 2021 Aanvullend gestart om de mogelijkheden te verkennen Stewardship in de eerste lijn in te bedden in de SWAB. Daarnaast blijvende inzet voor betere vergoeding A-teamwerkzaamheden (wijzigingsverzoek NZa).
5. Bijdrage MC ABS	5. Bijdrage IC ABS	5. Oktober 2021 masterclass gegeven en webinar ABS IC.

- Korte toelichting van de uitvoering

Alle activiteiten zijn er op gericht A-teams te ondersteunen bij hun werkzaamheden. Dit loopt uiteen van het delen van inspirerende voorbeelden tot sturing over randvoorwaarden voor Antimicrobial Stewardship en het vergemakkelijken van het verkrijgen van spiegelinformatie over (de kwaliteit van) antibioticagebruik. De focus voor 2021 lag enerzijds op de veranderde samenstelling van het A-team en anderzijds op de Antimicrobial Stewardshipmonitor (AMSM). Het eerste betreft de toenemende inzet van verpleegkundigen bij Stewardship. Om meer recht te doen aan hun waarde en inzet hebben we de naam 'A-team Ondersteuner' vervangen door 'Deskundige Antimicrobial Stewardship (DAS)'. We hebben voor de verdere ontwikkeling van deze functie een visiedocument over functie-en taakomschrijving opgesteld en gepubliceerd op de website. De AMSM heeft een grote ontwikkeling doorgemaakt. Er is een 3-delig dashboard ontwikkeld: een beschrijvingen-, indicatoren en exploratiedashboard. Het beschrijvingen- en exploratiedashboard is opgeleverd en bevat informatie over antibioticagebruik. Het indicatordashboard bevat indicatoren over *S. aureus* bacteriëmie. Samen met de FMS is een traject doorlopen om tot een duurzame registratie te komen; de afronding vindt plaats in 2022.

Het aantal ziekenhuizen dat daadwerkelijk data heeft aangeleverd voor de AMSM is lager dan gepland. Dit komt deels door de tijd die de administratieve kant kost, vertraging door de COVID-19-pandemie en de drukte bij de business intelligence afdelingen van de ziekenhuizen. De laatstgenoemde horde proberen we

te verlagen door de inzet van Furore, dat ondersteunt bij de data-extractie. Hun inzet is ook komende jaar gegarandeerd. 21 ziekenhuizen hebben de overeenkomst getekend, 6 hebben data in de productieomgeving aangeleverd en een aantal zitten in het proces van aanlevering; kortom we zijn op de goede weg.

Buiten de subsidie uitgevoerde activiteiten

- Alternatieven voor carbapenems bij de behandeling van ESBL-producerende Enterobacteriales en behandelopties bij carbapenemresistentie.

In 2021 heeft de SWAB-werkgroep Antimicrobial Stewardship een document opgesteld over alternatieven voor antibiotica uit de carbapenem-klasse bij de behandeling van ESBL-producerende Enterobacteriales en behandelopties bij carbapenemresistentie. Hierin wordt de potentiële plaats van nieuwe en oude carbapenemsparende middelen voor de Nederlandse situatie uiteengezet. Het document is in concept gereed en zal in 2022 worden voorgelegd aan het SWAB-bestuur en de deelnemersraad.

- Deelactiviteit B2 - Communicatie van Resistentie en het Antibioticabeleid.

Werkzaamheden	Beoogd resultaat	Behaald resultaat
1. SWAB-symposium	1. SWAB-symposium 2021	1. - SWAB-symposium op 24-06-2021. - SWAB-webinar op 18-11-2021 georganiseerd door het bestuur.
2. Uitbereiding, onderhoud en hosting SWAB-website	2. Website www.swab.nl voor publiek en professionals en andere stakeholders.	2. SWAB-website wordt up to date gehouden en website functionaliteiten zijn uitgebreid.

- Korte toelichting van de uitvoering

In verband met de COVID-19-pandemie heeft het SWAB-symposium digitaal plaatsgevonden op 24 juni 2021 met een grote opkomst (260 aanmeldingen). Tevens was er een succesvolle integratie met de nationale SWAB A-team meeting (tevens digitaal). Het symposium is beoordeeld met het gemiddelde van een 8,12. Na een succesvol eerste SWAB-webinar in 2020 in het kader van de wereldwijde 'Antimicrobial awareness week' heeft het SWAB-bestuur – in overleg met het RIVM – wederom op 18-11-2021 een webinar georganiseerd. Er waren 381 deelnemers online aanwezig en het webinar is beoordeeld met een 8,3 gemiddeld.

Het doel van de SWAB-website is het bevorderen van kennis over resistentievorming en antibioticabeleid in Nederland, om daarmee het gebruik van antibiotica te optimaliseren. Via onze website kunnen we alle zorgprofessionals, beleidsmakers en andere geïnteresseerden nog beter informeren en ondersteunen bij het optimaliseren van de kwaliteit van het antibioticabeleid in Nederland. De websitegebruiker heeft kosteloos toegang tot de SWAB-richtlijnen, NethMap en het Nationale Antibioticaboekje van de SWAB (SWAB-ID). Op de website staat ook uitgebreide informatie voor niet-professionals en de Nederlandse bevolking. Het beheer van de website gebeurt door de beleidsmedewerker waardoor wijzigingen direct doorgevoerd kunnen worden en direct te zien zijn op de website. Gedurende het jaar 2021 is er gewerkt aan de techniek en aan diverse uitbreidingen van de SWAB-website, zowel aan de voorkant (website) als aan de achterkant (CMS).

2.2.3 Werkgroep Antibioticaresistentie

Doelstellingen:

- Expertise Surveillance Antibioticaresistentie
- Coördinatie van de Werkgroep Gevoeligheidsbepalingen; expertise bij vaststellen breekpunten; expertise gevoeligheidsbepalingen
- Deelactiviteit C1 - Coördinatie van Werkgroep surveillance antibioticaresistentie.

Werkzaamheden	Beoogd resultaat in meetbare termen	Behaald resultaat
1. Expertise antimicrobiële resistentie; coördinatie werkgroep; analyse resistentiegegevens NethMap	1. NethMap 2021	1. Resultaat behaald. Data van 2020 zijn op tijd geanalyseerd en beschikbaar gekomen voor NethMap 2021.
2. Breekpunten vaststellen en updaten, coördinatie werkgroep. Gevoeligheidsbepalingen; expertise Gevoeligheidsbepalingen.	2. EUCAST-tabel 2020, updates & rationale documenten van de subcommittee etc.	2. Werkzaamheden zijn begonnen maar nog niet afgerond (zie toelichting hieronder).
3. Opzetten structurele samenwerking met ISIS-AR.	3. 2-4 meetings met ISIS-AR, opzetten concept samenwerkingsconvenant	3. Voorbereidingen zijn getroffen en contact over invulling van de samenwerking heeft plaatsgevonden met NVMM bestuur & SWAB-bestuur.

- Korte toelichting van de uitvoering

De werkgroep Surveillance Antibioticaresistentie heeft in 2021 een aantal keer (online) vergaderd (i.v.m. de COVID-19-pandemie). Er is frequent overleg geweest over onder andere NethMap, antibiotica surveillance en de EUCAST doseringstabel. Verder zijn er afspraken gemaakt over de invulling van de activiteiten voor 2021 en tevens 2022, o.a. nieuwe surveillanceprojecten, het implementeren van de EUCAST tabel binnen Nederland, en de leden van de werkgroep zijn meer betrokken geweest in het samenstellen van NethMap. Het laten doorgaan van de activiteiten is dit jaar sterk bemoeilijkt door enerzijds de COVID-19-pandemie en de inzet van de leden van de werkgroep voor de bestrijding hiervan, en anderzijds de ziekte en het overlijden van de werkgroep voorzitter dr. C.M. Verduin. Desondanks is het wel gelukt de resistentie data van 2020 op tijd te analyseren en beschikbaar te stellen voor NethMap 2021. Helaas hebben de activiteiten met betrekking tot “C1.2 Breekpunten vaststellen en updaten” niet kunnen plaatsvinden door bovengenoemde redenen. De SWAB heeft in december 2021 – na overleg met het RIVM – een brief gestuurd naar Mw. S. David (RIVM) met een toelichting van de aangepaste activiteiten m.b.t. de instellingsubsidie 2021.

2.2.4 Surveillance Antibioticagebruik in Nederland

Doelstelling: Surveillance van Antibioticagebruik in Nederland.

- Deelactiviteit D1 - Surveillance Antibioticagebruik in Nederland.

Geplande werkzaamheden	Beoogd resultaat	Behaald resultaat
1. Intramurale surveillance	1. Intramurale gebruiksgegevens 2020 op instellingsniveau (DDDs)	1. Rapportage in NethMap 2022
2. Extramurale surveillance	2a. Extramurale gebruiksgegevens 2021 op landelijk niveau (DDDs) en op regionaal niveau (DDDs) 2b. uitkomsten SABEL-indicatoren uit PHARMO huisartsennetwerk	2a. Rapportage in NethMap 2022 en op de SWAB-website 2b. rapportage NethMap 2022
3. Antibioticagebruik in verpleeghuizen	3. Gebruiksgegevens van de verpleeghuizen over 2020 (DDDs)	3. Rapportage in NethMap 2022
4. Rapportages	4. - Publicatie van de gebruiksgegevens in NethMap - Feedback van gebruik in 2020 aan deelnemende ziekenhuizen en verpleeghuizen - Rapportage over antibioticagebruik in Nederland aan ECDC - Rapportage van zowel extramurale als intramurale gebruiksgegevens via de SWAB-site	4. Zie hierboven. Feedback naar alle deelnemers verstuurd. Upload van gevraagde gegevens in Tessa database t.b.v. ECDC conform protocol.
5. Commissiewerk	5. Activiteiten en expertise gedeeld met Werkgroep veterinair antibioticagebruik (WVAB) van de KNMvD, ECDC ESAC-NET en GLASS (Global Antimicrobial Surveillance System)	5. Activiteiten voorzitter werkgroep: - Meerdere vergaderingen WVAB, beoordeling diverse formularia diergeneeskunde, input beleidsstukken; input voor herpositionering WVAB. - ESAC-Net DNCC phone meeting - GLASS: deelname aan 3rd High Level Technical Consultation and Meeting on Surveillance of Antimicrobial Resistance and Use for Concerted Actions, feedback voor RIVM en VWS verzorgd

- Korte toelichting van de uitvoering

De werkgroep heeft haar activiteiten op de bekende wijze voortgezet. Surveillance van gebruiksgegevens over intra- en extramurale data zijn verzameld en zoals afgesproken in NethMap gerapporteerd. Er is veel werk gestoken in het AVG-proof maken van de uitvraag.

De werkgroep heeft vanwege de COVID-19-pandemie wederom maar twee keer vergaderd. Desondanks is het gelukt de werkzaamheden op de bekende wijze voort te zetten. NethMap 2021 is op tijd afgerond. De voorzitter heeft deelgenomen aan de GLASS 3rd High Level Technical Consultation and Meeting on Surveillance of Antimicrobial Resistance and Use for Concerted Actions en feedback hierover verzorgt voor RIVM en VWS.

2.2.5 Beleidsvorming en bestuur SWAB

Doelstelling: Verder doorontwikkelen van een verantwoord en succesvol beleid op het gebied van antibioticaresistentie en antibioticagebruik in Nederland.

- Deelactiviteit E1 - Functioneren van het dagelijks bestuur en de organisatie van de Stichting.

Geplande werkzaamheden	Beoogd resultaat	Behaald resultaat
1. Dagelijks bestuur SWAB	1. - Bestuur en organisatie van de Stichting in haar geheel als dagelijkse verantwoordelijkheid - Jaarverslag opstellen - Coördinatie en advies t.a.v. het actuele antibioticabeleid vraagstukken - Minimaal 5 x vergadering van het bestuur met de deelnemersraad en 20 x DB-vergadering - Beleidsvorming en implementatie - Overleg met moederverenigingen (NVII, NVMM, NVZA) en stakeholders (RIVM, FMS, CBG, ABR zorgnetwerken)	1. - 5x vergadering van de deelnemersraad met het bestuur en 24x DB vergadering. - Rapportage van de activiteiten van de Stichting zijn opgenomen in het Jaarverslag 2021, deze is gepubliceerd op de SWAB-website. - Adviezen over actuele vraagstukken zijn opgesteld en gepubliceerd op de SWAB-website. - Overleg en afstemming (digitaal en/of live) van het beleid met moederverenigingen (NVII/NIV, NVMM, NVZA), verdere betrokken verenigingen (NVIC, NVK, NHG, Verenso, KNMvD, KNMP) en andere stakeholders (RIVM, FMS, CBG, IGJ, ABR zorgnetwerken enz.) heeft plaatsgevonden. - Samenwerkingsafspraken en/of samenwerkingsovereenkomsten opstellen met moederverenigingen, betrokken verenigingen en andere stakeholders.
2. Beleidsvorming en implementatie	2. - Aanstelling beleidsmedewerker - Beleidsaanbevelingen - Projectdocumenten samengesteld door Beleidsmedewerker - Project coördinatie, beheer website - Administratieve ondersteuning van de Stichting en bij bestuurstaken - Ondersteunen bij beleidsvorming en implementatie	2. Werkzaamheden beleidsmedewerker & secretaresse zijn gecontinueerd en uitgevoerd zoals beschreven. 2x digitale SWAB-nieuwsbrief uitgebracht.
3. Professionalisering	3. Procesverbetering, ontwikkeling verbeterde governance van data, visiedocument SWAB	3. Er heeft een procesverbetering plaatsgevonden in samenwerking met de accountant, beleidsmedewerker en bestuur. Governance is verder verbeterd.

- Korte toelichting van de uitvoering

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor de sturing en organisatie van de Stichting, en voor het dagelijks werk dat hiervoor moet worden verricht. Zij initieerde en coördineerde de activiteiten van de Stichting en kwam daartoe een aantal malen bijeen, naast vele telefonische/online vergaderingen. Een van de belangrijkste taken van de SWAB is het uitstippelen van optimaal beleid in ziekenhuizen op het gebied van verantwoord antibioticagebruik. Dit omvat naast de effectieve behandeling zowel het voorkomen van resistentie als, indien eenmaal opgetreden, een adequate behandeling. Voorbeelden van de instrumenten die de SWAB hiervoor heeft ontwikkeld in de loop van de jaren zijn: surveillance van resistentie, surveillance van gebruik, ontwikkeling van richtlijnen voor antibioticagebruik, het ontwikkelen van het antibioticaboekje SWAB-ID en Antimicrobial Stewardship. Inmiddels wordt in de ziekenhuizen met deze instrumenten gewerkt. Het door- ontwikkelen van beleid op het terrein van optimaal antibioticagebruik gebeurde in 2022 dan ook steeds in continue afstemming met het veld. Het bestuur heeft volgens planning een aantal nieuwe richtlijnen goedgekeurd en naar aanleiding van actuele vraagstukken ad hoc nieuwe adviezen opgesteld over actuele antibioticabeleid, deze adviezen zijn gepubliceerd op de SWAB-website.

Ondanks de voortdurende COVID-19-pandemie heeft de Stichting haar werkzaamheden volgens planning voortgezet. De organisatie is verder uitgebreid, met onder meer activiteiten betreffende het samenstellen van lijst van essentiële antibiotica voor Nederland (na overleg met VWS) en het verzorgen van een 2-jaarlijkse SWAB-nieuwsbrief. Deze nieuwsbrief is een nieuw communicatiemiddel en communicatiekanaal van de SWAB waarmee we actief informatie over antibioticabeleid zenden en de verbinding opzoeken met de achterban. Het doel van de nieuwsbrief is alle zorgprofessionals, beleidsmakers en andere geïnteresseerden nog beter informeren over resistentievorming en antibioticabeleid in Nederland, om daarmee het gebruik van antibiotica te optimaliseren. In juli 2021 is de eerste SWAB-nieuwsbrief verstuurd naar 710 ontvangers. In november volgde een tweede SWAB-nieuwsbrief. Een belangrijke activiteit in 2021 was het werk aan de behandeladviezen voor COVID-19 in samenwerking met de FMS, waarbij een aanvang is gemaakt met het omzetten van de leidraad naar een (meer definitieve) richtlijn. In 2021 vond continuering plaats van de werkzaamheden van de beleidsmedewerker en secretaresse, zij fungeren beiden als een belangrijke steunpilaar in de organisatie. Er hebben totaal vijf vergaderingen van de deelnemersraad met het bestuur plaatsgevonden, dit was zowel digitaal als hybride. Om bovenstaande punten te realiseren vergaderde het dagelijks bestuur (naast de vergaderingen met de deelnemersraad) 1x per 2 weken (online) en ad hoc op kortere termijn indien noodzakelijk.

2.2.6 NethMap

Doelstelling: Eindredactie en hoofdredacteurschap NethMap (vanuit SWAB, samen met Clb) en in afstemming met MARAN.

- Deelactiviteit F1 - Eindredactie NethMap tezamen met Clb

Werkzaamheden	Beoogd resultaat	Behaald resultaat
1. Redactie NethMap en mede hoofdredacteurschap NethMap 2021, presentatie NethMap gegevens etc.	1. NethMap 2021/MARAN	1. Resultaat behaald. NethMap is op schema gepubliceerd en NethMap data zijn gepresenteerd tijdens het SWAB-symposium op 24-06-2021.
2. Digitalisering & E-summary	2. Digitalisering & E-summary NethMap 2021	2. Vanwege de SARS-CoV-2 uitbraak zullen de activiteiten met betrekking tot digitalisering en E-summary van NethMap worden doorgeschoven naar 2022.

- Korte toelichting van de uitvoering

Het laten doorgaan van de activiteiten en vergaderingen is dit jaar sterk bemoeilijkt door enerzijds de COVID-19-pandemie en anderzijds de ziekte van dr. C.M. Verduin (PAMM, hoofdredacteur tot 1-12-2021). Desondanks is het wel gelukt NethMap/MARAN op tijd aan te leveren en de data te presenteren op het SWAB-symposium van 24 juni 2021. In verband met de COVID-19-pandemie hebben de activiteiten met betrekking tot de digitalisering en E-summary van NethMap niet kunnen plaatsvinden. Hiervoor heeft de SWAB in december 2021 – na overleg met het RIVM – een brief gestuurd naar Mw. S. David (RIVM) met een toelichting van de aangepaste activiteiten m.b.t. de instellingssubsidie 2021. De activiteit is doorgeschoven naar 2022.

3) Samenvatting & milestones: terugblik en vooruitkijken naar de nabije toekomst

De Stichting bestaat uit een dagelijks bestuur, deelnemersraad en diverse werkgroepen waarbij gewerkt wordt volgens de statuten en een huishoudelijk reglement. Binnen de organisatie zijn ruim 150 professionals actief. De aangestelde beleidsmedewerker en secretaresse ondersteunt en faciliteert het bestuur en de Stichting in al haar taken en activiteiten. Het bestuur vergadert meermaals per maand en handelt veel dagelijkse taken af, samen met het bureau. Tevens overlegt het bestuur regelmatig met een grote groep stakeholders en partners. Om de doelstellingen adequaat uit te kunnen voeren moet er veel werk verzet worden. Onze kernactiviteiten zijn ondergebracht in de werkgroepen met ieder hun eigen doelstelling en verantwoordelijkheden. Het afgelopen jaar heeft de SWAB ondanks COVID-19-pandemie, de werkzaamheden grotendeels zoals gepland uitgevoerd. Daarnaast zijn in verband met de COVID-19-pandemie op heel korte termijn een aantal extra verantwoordelijkheden opgenomen.

Vanaf het begin van de COVID-19-pandemie in Nederland heeft de SWAB de coördinatie, inhoudelijke samenstelling en communicatie van de adviezen t.a.v. de [medicamenteuze behandeling voor patiënten met COVID-19](#) op zich genomen. De FMS werd als partner hierin betrokken en de redactiegroep werd uitgebreid om een nog bredere expertise op te nemen. Inmiddels (dd. 31 december 2021) zijn er 27 versies van dit document met tussentijdse addenda gepubliceerd. In 2021 is er een coördinator aangesteld voor het omzetten van de SWAB/FMS-leidraad in een richtlijn. Sinds 2021 zijn hiervoor verschillende werkzaamheden uitgevoerd en in 2022 zal de leidraad worden omgezet naar een richtlijn.

Het bestuur kijkt samen met de deelnemersraad en de leden van de werkgroepen ook wat de andere activiteiten betreft tevreden terug op het jaar 2021. De Stichting heeft ook in 2021 weer actief de samenwerking opgezocht met de moederverenigingen en diverse stakeholders. Daarbij zijn er samenwerkingsafspraken en/of samenwerkingsovereenkomsten opgesteld. In de loop van 2021 zijn een aantal inhoudelijke updates geweest voor het SWAB-ID - het nationale antibioticumformularium – na inventarisatie van gebruikerswensen. Hierdoor zijn er een aantal extra technische modaliteiten beschikbaar. Ook in 2021 zijn er weer een aantal nieuwe instellingen aangesloten als abonnees, waardoor het overgrote deel van de Nederlandse ziekenhuizen, inclusief de ziekenhuizen in de Antillen, nu gebruik maakt van SWAB-ID als platform voor het lokale web-based antibioticumboekje. In 2021 is de revisie van CAP richtlijn opgestart, daarnaast zijn er twee nieuwe richtlijnen ('Handelswijze bij vermoeden van antibiotica allergie' en 'Koorts bij neutropenie') in conceptversie voorgelegd aan de wetenschappelijke beroepsverenigingen. De SWAB Surveillance activiteiten zijn goed verlopen. Surveillance van gebruiksgegevens over intra- en extramurale data zijn verzameld en gerapporteerd in NethMap 2021. Daarnaast is de data van 2020 met analyse van resistentiegegevens beschikbaar gekomen voor NethMap 2021. Ondertussen zijn er 21 ziekenhuizen betrokken bij de Antimicrobial Stewardship monitor (AMSM). In 2021 is er een interactief dashboard opgeleverd en zijn de overeenkomsten met de ziekenhuizen getekend.

Via onze website kunnen we alle zorgprofessionals, beleidsmakers en andere geïnteresseerden nog beter informeren en ondersteunen bij het optimaliseren van de kwaliteit van het antibioticabeleid in Nederland. Websitegebruikers hebben kosteloos toegang tot de SWAB-richtlijnen, NethMap en het Nationale Antibioticaboekje van de SWAB (SWAB-ID). Gedurende het jaar 2021 is er gewerkt aan een verbeterde techniek en aan diverse modulaire uitbreidingen van de SWAB-website, zowel aan de voorkant (website) als aan de achterkant in het content managementsysteem voor het beheer van de website. De 'SWAB nieuwsbrief' is een nieuw initiatief dat gestart is in 2021. De elektronische nieuwsbrief is een nieuw communicatiemiddel van de SWAB waarmee de Stichting actief informatie over antibioticabeleid en andere relevante onderwerpen kan delen en zo de verbinding kan opzoeken met de achterban. In 2021 zijn er twee SWAB-nieuwsbrieven verstuurd en is het aantal ontvangers gegroeid naar bijna 1000. In 2021 heeft het SWAB-symposium (in verband met de COVID-19-pandemie) digitaal plaatsgevonden op 24 juni 2021. Tevens

was er een succesvolle integratie met de nationale SWAB A-team meeting (ook digitaal). In het kader van de wereldwijde 'Antimicrobial awareness week' heeft het SWAB-bestuur het afgelopen jaar wederom op 18-11-2021 een webinar georganiseerd. Al deze activiteiten waren belangrijke milestones die het afgelopen jaar behaald zijn en goed zijn ontvangen door de deelnemers.

Vooruitkijkend vragen de ontwikkelingen met betrekking tot antimicrobiële resistentie en snel opvolgende veranderingen in de geneeskunde als ook in de maatschappij, dat de Stichting slagvaardig (snel en doelmatig) kan inspelen op nieuwe uitdagingen. De Stichting zal hiervoor ook in 2022 weer actief de samenwerking opzoeken met de moederverenigingen en diverse stakeholders. Belangrijke doelen in 2022 zijn o.a. het continu blijven verbeteren van de efficiëntie van processen en goede communicatie, mede door verdere ontwikkeling van de website en een met regelmaat uitkomende nieuwsbrief blijft aan de orde. In 2022 wordt de herziening van de SWAB-richtlijnen 'CAP' & 'Acute infectieuze diarree' afgerond. Daarnaast zal in 2022 de nieuwe SWAB-richtlijnen 'Handelswijze bij vermoeden antibioticumallergie', 'Koorts bij neutropenie' en 'Bot- en gewrichtsinfecties' geaccordeerd worden.

Centraal in het werk blijft dat de Stichting handelt vanuit de inhoudelijke kennis die rust bij allen die werkzaam zijn voor de Stichting. Alleen door gezamenlijke inspanning, doorzettingsvermogen en nieuw initiatief kan de Stichting de doelstellingen bereiken.

Ondanks de COVID-19-pandemie heeft de SWAB haar beoogde werkzaamheden en projecten succesvol afgerond. Bovenal heeft de SWAB in 2021, middels haar activiteiten in respons op de COVID-19-pandemie laten zien dat zij een slagvaardige organisatie is, leidinggevend aangaande antimicrobiële therapie in Nederland, en met een groot maatschappelijk belang. De SWAB is goed voorbereid om in 2022 en op langere termijn haar taken succesvol uit te oefenen.

4) Bijlagen

- Bijlage A - Bijzondere activiteiten & prestaties in 2021
- Bijlage B - Aankondiging A-team meeting & SWAB-symposium op 24 juni 2021
- Bijlage C - Aankondiging SWAB-webinar op 18 november 2021

Bijlage A

Bijzondere activiteiten & prestaties in 2021

- Sinds oktober 2021 kan de SWAB op 25 jaar (lustrum) succesvolle activiteiten terugkijken. De vroege herkenning van de noodzaak om met verschillende specialismen de handen ineen te slaan hebben sinds die tijd veel positieve effecten gehad. Op dit moment dragen meer dan 150 professionals actief bij aan de werkzaamheden van de SWAB.
- Het overgrote deel van de Nederlandse ziekenhuizen maakt nu gebruik van SWAB-ID als basis voor het lokale digitale antibioticumboekje.
- In 2021 zijn twee geheel nieuwe SWAB-richtlijnen in concept gereedgekomen: 'Handelswijze bij vermoeden van antibiotica allergie' en 'Koorts bij neutropenie'. Deze zullen begin 2022 definitief vastgesteld worden.
- De SWAB is samen met de FMS eindverantwoordelijk voor de Leidraad Medicamenteuze behandeling van patiënten met COVID-19 (infectie met SARS-CoV-2), welke zeer frequent ge-updatet wordt, en in vrijwel alle Nederlandse ziekenhuizen de basis voor het medicamenteuze beleid is.
- In het kader van de Antimicrobial Awareness week heeft de SWAB wederom een succesvol webinar georganiseerd met 381 online deelnemers. Het webinar is beoordeeld met een 8,3 gemiddeld.
- Het jaarlijkse nationale A-team meeting en SWAB-symposium hebben met een dagvullend programma digitaal plaatsgevonden. De A-team meeting is beoordeeld met een 8,6 gemiddeld en het SWAB-symposium met een 8,1 gemiddeld.
- De IMPACT studie, mede inhoudelijk ondersteund door de SWAB, is in 2021 gepubliceerd. Deze studie werd uitgevoerd in 21 Nederlandse ziekenhuizen, met als doel het verschil in effect op opnameduur en antibioticaduur te beoordelen. [Klik hier](#) om het volledige artikel te lezen.

In het bijzonder danken wij alle professionals die zijn betrokken bij de SWAB-deelnemersraad en diverse SWAB-werkgroepen voor het continueren van haar geplande werkzaamheden en tevens het snelle schakelen en proactief uitvoeren van extra activiteiten tijdens de bijzondere omstandigheden van de COVID-19-pandemie. Wij danken ook alle stakeholders voor de goede en nauwe samenwerking die dit mede mogelijk hebben gemaakt.

Bijlage B

PROGRAMMA BEKEND! SWAB A-team meeting + SWAB symposium donderdag 24 juni 2021, Virtueel

Hierbij ontvangt u de uitnodiging voor de nationale **SWAB A-team meeting** en het **21^e SWAB-symposium**, dat jaarlijks door de Stichting Werkgroep Antibiotica Beleid (SWAB) wordt georganiseerd.

SWAB A-team meeting

De ochtend wordt gevuld met presentaties en discussies die A-teams praktische informatie geven over hoe zij hun werkzaamheden kunnen optimaliseren en die inspiratie bieden voor toekomstige activiteiten. We richten ons op antibiotica-allergie en gaan met de A-teams het gesprek aan over hoe indicatoren voor het functioneren van A-teams van waarde kunnen zijn. Daarnaast zijn er weer speeddates voor A-teamleden. Waar ben je als A-team trots op en kunnen andere A-teams van leren, en voor welke mislukkingen kun je andere A-teams behoeden?

De voertaal van de nationale SWAB A-team meeting is Nederlands.

download programma

[SWAB A-team meeting opnemen in uw agenda](#)

SWAB symposium

This year's theme of the SWAB symposium is 'Staphylococcus aureus infections'. The topics in this edition are directly related to the clinical practice in the Netherlands. The keynote lecture will be given by the renowned international expert in the treatment of S. aureus infections: Prof. Dr. Vance Fowler. Furthermore, the latest data from NethMap 2021 will be presented.

The language of the SWAB symposium is English.

download program

[Add SWAB symposium to your agenda.](#)

INSCHRIJFTARIEVEN

Registratie SWAB Symposium + Nationale A-team meeting

(Medisch) specialist EUR 125

A(N)IOS EUR 75

DIP, verpleegkundige EUR 50

Voltijd studenten EUR 25*

Registratie Nationale A-team meeting

(Medisch) specialist EUR 75

A(N)IOS EUR 50

DIP, verpleegkundige EUR 40

Registratie SWAB symposium

(Medisch) specialist EUR 80

A(N)IOS EUR 50

DIP, verpleegkundige EUR 40

* U kunt alleen inschrijven voor het studententarief als u een voltijdopleiding volgt. Studenten dienen een kopie van hun collegekaart naar Congress Care te sturen via registrations@congresscare.com.

Registreer hier

ACCREDITATIE

Voor beide programma onderdelen is accreditatie aangevraagd bij:

- Nederlandse Internisten Vereniging (NIV)
- Nederlandse Vereniging voor Intensive Care (NVIC)
- Nederlandse vereniging Kindergeneeskunde (NVK)
- Nederlandse Vereniging voor Medische Microbiologie (NVMM)
- Nederlandse Vereniging van Ziekenhuisapothekers (NVZA)
- Accreditatiebureau Kwaliteitsregister V&V en Register Zorgprofessionals
- Accreditatiebureau Verpleegkundig Specialisten Register
- Vereniging voor Hygiëne & Infectiepreventie in de Gezondheidszorg (VHIG)

MEER INFORMATIE: WWW.SWAB.NL

Bijlage C

SWAB WEBINAR

Donderdagavond 18 november 2021, Virtueel

Inschrijven nog mogelijk!

Neutropene koorts, antibiotica allergie en C.diff: hoe gaan we het in 2022 doen?

Tijdens de wereldwijde 'Antimicrobial Awareness Week 2021' in november, organiseert de Stichting Werkgroep Antibioticabeleid (SWAB) op **donderdag 18 november 2021 vanaf 19.30 uur** weer een breed geaccrediteerd webinar. In dit kosteloze webinar wordt alvast een tip van de sluier opgelicht wat betreft enkele nieuwe SWAB richtlijnen die momenteel in ontwikkeling zijn. Het webinar is geaccrediteerd en open voor zorgprofessionals* (o.a. medisch specialisten, ziekenhuisapothekers, AIOS, ANIOS, physician assistants, verpleegkundigen en verpleegkundig specialisten).

Klik op de button hieronder om u direct kosteloos aan te melden voor het SWAB webinar. *Aanmelden kan tot donderdag 18 november 15:00 uur.*

[Direct registreren](#)

Programma – SWAB Webinar tijdens de World Antimicrobial Awareness Week op 18 november 2021 Hosts: Jan Prins & Akke van der Bij	
19:00 uur	Livestream open
19:30 uur	Opening
19:35 uur	Korte update concept SWAB richtlijn 'Bot- en gewrichtsprothese infecties' <i>Edgar Peters (Amsterdam UMC)</i>
19:50 uur	Introductie nieuwe ESCMID richtlijn <i>Clostridium difficile</i> geassocieerde diarree <i>Joffrey van Prehn (LUMC)</i>
20:10 uur	Concept SWAB richtlijn 'Koorts bij neutropenie' <i>Jarom Heijmans (Amsterdam UMC)</i>
20:30 uur	Concept SWAB richtlijn 'Omgaan met vermoede antibiotica allergie' <i>Roos Wijnakker (Alrijne ziekenhuis)</i>
20:50 uur	Korte update revisie SWAB richtlijn 'CAP' <i>Joost Wiersinga (Amsterdam UMC)</i>
21:00 uur	Bespreking vragen met panel
21:15 uur	Einde SWAB Webinar

Accreditatie

Accreditatie is aangevraagd bij/toegekend door:

- Nederlandse Internisten Vereniging (NIV)
- Nederlandse Vereniging voor Medische Microbiologie (NVMM)
- Nederlandse Vereniging van Ziekenhuisapothekers (NVZA) **met 2 punten**
- Nederlandse Vereniging voor Intensive Care (NVIC)
- Nederlandse Vereniging Kindergeneeskunde (NVK) **met 2 punten**
- Accreditatiebureau Kwaliteitsregister V&V en Register Zorgprofessionals
- Accreditatiebureau Verpleegkundig Specialisten Register
- Nederlandse Associatie Physician Assistants (NAPA)

SWAB webinar opnemen in uw agenda

*Het webinar is open voor zorgprofessionals en is een vorm van intercollegiaal overleg. Wij verzoeken u vriendelijk doch dringend de inhoud van het webinar als vertrouwelijk te behandelen en deze niet met derden (niet-medici) of via sociale media te delen, of op sociale media en andere media mededelingen over de inhoud te doen. Zo zorgen we er samen voor dat dit overleg mogelijk is.

Symposium secretariaat | Congress Care | Europalaan 16 | 5332 BC 's-Hertogenbosch
 +31 73690 14 15 | registrations@congresscare.com | www.congresscare.com